

Academic Article

FACTORS THAT RAISE THE QUALITY OF THE EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL INSTITUTIONS DEVELOP THE EARLY CHILDHOOD IN THE 21st CENTURY ปัจจัยการบริหารที่ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

Received: October 18, 2023

Revised: January 30, 2024

Accepted: February 21, 2024

Chatwilai Surinchompoo^{1*} Panatnan Chantawan² and Janjira Taruwan³
ฉัตรวิไล สุรินทร์ชอมพู^{1*} ปณัทนันท์ จันทะวัน² และเจนจิรา ตะรุวัน³

^{1,2,3}Faculty of Education, Loei Rajabhat University, Loei 42000, Thailand

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

*Corresponding Author, E-mail: chatwilitukta@gmail.com

Abstract

Administrative factors including characteristics or skills of transformational leadership referring to the ability to work with higher level of effectiveness comprised: 1) Instructional Leadership, 2) Democratic Leaders, 3) Communication, 4) Decision Making, 5) Conflict Resolution, 6) Introducing Change, and 7) Time Management. These factors affected teachers' knowledge and understanding towards the early childhood development in the 21st century including 1) Creativity and Innovation, 2) Critical Thinking and Problem Solving, 3) Communication, and 4) Collaboration based on the principles of the holistic early childhood development that focus on the potential of brain functional system to help the children to control their thoughts, emotion, and behaviors, and to obtain the effective development outcome. Consequently, the factors affecting the quality administration of the early childhood institutions were: 1) the early childhood institution administrators, 2) the early childhood teachers, 3) the administrative management of the institutions, 4) communication, public relations communication, 5) understanding of the early childhood education curriculum B.E. 2560 (2017), 6) the design of learning experience management, 7) the early childhood development, 8) media and materials, 9) the evaluation of development, 10) budget, 11) follow-up and evaluation of working performance, and 12) cooperation of parents and community. And, the guidelines of the early childhood development in the 21st century consisted of 1) analysis of the current status of the educational institutions, 2) systematic management, 3) the curriculum management of the educational institution, 4) the development processes of learning experience management design, 5) learning support, 6) the management of learning environment and learning sources, 7) the quality development of educational

management, 8) the potential development of the staff and the enhancement of the efficiency of the educational institutions, and 9) the security management in the educational institutions.

Keyword: Quality of Education, Early Childhood in the 21st Century, Educational Administration Factors

บทคัดย่อ

ปัจจัยการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพ ภาวะผู้นำมีอิทธิพลให้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันบรรลุเป้าหมายคุณภาพพัฒนาเด็กปฐมวัย คุณลักษณะหรือทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ทำให้การปฏิบัติงานประสิทธิผลสูงขึ้น 1) ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 2) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 4) การตัดสินใจ (Decision Making) 5) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Resolution) 6) การเสนอแนวคิดใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็นที่ยอมรับ (Introducing Change) และ 7) การบริหารเวลา (Time Management) ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของครูให้ พัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยศตวรรษที่ 21 1) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity and Innovation) 2) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking and Problem Solving) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และ 4) การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ตามหลักพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมคำนึงถึงการทำงานของสมองเพื่อช่วยให้เด็กควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และเกิดผลลัพธ์พัฒนาการได้คุณภาพ ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูปฐมวัย 3) ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) การติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ 5) ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 6) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 8) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 9) การประเมินผลพัฒนาการ 10) งบประมาณ 11) การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน 12) ความร่วมมือ ของผู้ปกครอง ชุมชน และแนวทางการบริหารพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยศตวรรษที่ 21 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 2) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 3) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 4) การจัดระบบพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) พัฒนาระบบการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 7) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 8) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา และ 9) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

คำสำคัญ: คุณภาพสถานศึกษา เด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ปัจจัยการบริหารสถานศึกษา

บทนำ (Introduction)

เด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรที่มีค่า เป็นความคาดหวังของครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศไทย ปัจจุบันให้ความสำคัญกับคุณภาพเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการวางรากฐานการศึกษาอันเป็นประโยชน์ในอนาคต ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ทรัพยากร อาชีพ และอื่นๆ ที่เสื่อมลงภายใต้ความขัดแย้งหลายมิติ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลไปถึงคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านพัฒนาการที่ส่งผลต่อสติปัญญา อารมณ์-จิตใจ ตลอดจนร่างกายและการแสดงพฤติกรรม ดังนั้นความสามารถจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง ผู้ที่มีส่วนร่วมดำเนินงานทุกภาคส่วนกับการพัฒนาเด็กภายใต้ปรัชญาหรือความมุ่งมั่นที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเป็นองค์รวมประกอบไปด้วยคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารงาน คุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชน (Suwannathen & Lababang, 2016, pp. 151-164)

ปัจจุบันสถานศึกษาทุกระดับที่จัดการศึกษาปฐมวัยนำมาสู่ความร่วมมือกำหนดประเด็นการพัฒนาที่สำคัญเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ในสังคมไปสู่ความสมดุลทุกมิติ อย่างบูรณาการและเป็นองค์รวมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยการจัดระบบ และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ (Ministry of Education, 1999) พระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคมร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยยึดแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (Office of the Basic Education Commission, 2019) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาคู่มือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีพัฒนาการรอบด้านอย่างสมดุล ใฝ่เรียนรู้และกำกับตนเอง ให้ทำสิ่งต่างๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ

การขับเคลื่อนสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์มากที่สุดกับผู้เรียน Rothwell et al. (2010, p. 10) กล่าวถึง การบริหารที่มีกระบวนการไปสู่ การเปลี่ยนแปลง (The process of change) เพื่อก้าวไปสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงต้องมีศึกษา สภาพปัญหา ปัจจัยและแนวทางการบริหารเพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาพัฒนาปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้บรรลุประสิทธิผล ประสพความสำเร็จในการบริหารด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการ การประสานงาน และให้ความสนใจต่อบุคลากร ในสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารจึงต้องมีคุณลักษณะเฉพาะด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งเป็นกระบวนการหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารกระตุ้นปลุกฝัง และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้บุคลากรทุกคนร่วมงานกัน ด้วยความสามารถเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจึงต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ Morrison (2000) กล่าวถึง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารต้องมีทักษะการเป็นผู้นำทางการศึกษาปฐมวัยในยุค การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) ทักษะการปรับตัว 2) ทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในห้องเรียน 3) ทักษะ การเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) ทักษะการสังเกตห้องเรียน และ 5) ทักษะการฝึกสอน (Coaching) ซึ่งทักษะนี้ทำให้ผู้บริหารเล็งเห็น ปัจจัยร่วมที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ คือ ครูปฐมวัย เพราะเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลชั้นเรียน ส่งเสริมพัฒนาการ และประเมินผลพัฒนาการ ดังนั้นผู้บริหารและครูปฐมวัยมีแนวทางดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยร่วมกัน ดังนี้ 1) วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันของสถานศึกษา เพื่อนำผลมาวางแผนจัดระบบการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาบุคลากร พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และพัฒนา กระบวนการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การบริหารความสัมพันธ์ในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย ของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกัน 3) บริหารวิชาการ เพื่อจัดระบบแผนงานตามแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีนารูปแบบนการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีความสอดคล้องกับทักษะ จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และ 4) การบริหารบุคลากร เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาให้ครู บุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามศักยภาพที่ได้คุณภาพ สอดคล้องกับ Martin (2009) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพิจารณาลักษณะของงานและพัฒนาตนเองให้มีทักษะคุณลักษณะที่จะสามารถทำงานได้เหมาะสมกับ บริบทสภาพแวดล้อม ซึ่งการบริหารงาน (Administration) และการจัดการ (Management) เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยพัฒนาทักษะจำเป็นสำหรับผู้บริหารเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายได้ผลผลิตตามที่ต้องการและให้พอใจของผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง ชุมชน ดังนี้ 1) ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 2) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 4) การตัดสินใจ (Decision Making) 5) การขจัดความขัดแย้ง (Conflict Resolution) 6) การเสนอแนวคิดใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็น

ที่ยอมรับ (Introducing Change) และ 7) การบริหารเวลา (Time Management) เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและสภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาความสามารถของบุคลากรให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารและครูจึงต้องร่วมกันหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารที่ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ครูปฐมวัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย 2) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นปัจจัยที่ครู ผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้มีความรู้อย่างแท้จริงเพื่อดำเนินการพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามหลักการและมาตรฐาน 3) แนวคิด นวัตกรรม หรือรูปแบบ การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่สถานศึกษามีความเชื่อมั่นและยึดเป็นหลักการนำมาเป็นต้นแบบพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) ผู้บริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครู เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ครู 5) ระบบการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีการพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย 6) สภาพและปัญหาปัจจุบันในสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลในสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Tubthana et al. (2013) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง คือปัจจัยด้านครูที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน เจตคติต่อการมีส่วนร่วม การเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจในการทำงาน ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหารและองค์กร ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษามากที่สุดในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร

สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพสถานศึกษาเด็กปฐมวัย

วิกฤติที่ย้ำซ้ำเติมต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ 1) การเร่งเรียนเขียนอ่านที่เบียดเบียนเวลาและโอกาสการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม 2) การละเลยการสร้างทักษะวินัยเชิงบวกสำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้เด็กขาดความสามารถในการกำกับตัวเอง ขาดความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น 3) การส่งเสริมความสามารถทางภาษาต่างประเทศจนละเลยความสำคัญของภาษาแม่ที่เป็นเครื่องมือการพัฒนาด้านสติปัญญาและการสื่อสารของเด็กกับโลกรอบตัว และ 4) การส่งเสริมให้เด็กใช้สื่อเทคโนโลยีจอภาพตั้งแต่อายุยังน้อยอย่างขาดความตระหนักรู้ในวิธีการใช้ที่ถูกต้อง (Phithaksinsuk, 2019) สอดคล้องกับผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563 ระดับประเทศ พบว่า ในภาพรวมทุกด้านเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 91.46 ระดับพอใช้ ร้อยละ 8.54 และระดับปรับปรุง ร้อยละ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับคุณภาพรายพัฒนาการระดับประเทศเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ในระดับดีสูงสุดร้อยละ 96.87 รองลงมาคือ พัฒนาการด้านสังคม ร้อยละ 96.55 พัฒนาการด้านร่างกาย ร้อยละ 83.35 และพัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ 80.17 ตามลำดับ แต่หากพิจารณาค่าร้อยละของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน พบว่า ยังคงมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านพัฒนาการ ด้านร่างกาย และด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา (Office of the Basic Education Commission, 2022, p. 85) แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ควรเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการพัฒนาเด็กอย่างสมดุลเป็นองค์รวมไม่บรรลุหลักการของหลักสูตร ถึงแม้ระดับพัฒนาการในภาพรวมจะมีค่าร้อยละของพัฒนาการที่อยู่ในระดับสูงก็ตาม สะท้อนผลพัฒนาการเด็กให้เห็นว่าไม่สอดคล้องกับหลักการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มศักยภาพตามลำดับขั้นพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเกิดปัญหาในบางพัฒนาการที่ครูปฐมวัยยังไม่สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ครอบคลุมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม Fangthet et al. (2020) กล่าวว่า ผลการประเมินภายนอกของ Office for Educational Standards and Quality Assessment Public Organization (2019b) พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็ก

ปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างแตกต่างจากพัฒนาการด้านอื่นๆ ด้วยเหตุที่คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยยังประสบปัญหาและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข แต่การแก้ไขเกิดผลสมบูรณ์ตามที่ต้องการก็ต้องทราบปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา จึงกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง (Office of the Basic Education Commission, 2015, p. 112) สอดคล้องกับผลการศึกษาปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบไปด้วยการบริหารจัดการด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ส่งผลให้การบริหารวิชาการไม่เป็นตามกระบวนการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย เพราะเน้นการสอบแข่งขันมากกว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก รวมถึงปัญหาครูปฐมวัยที่ไม่สามารถจัดการศึกษาได้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนั้น ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนพัฒนาความสามารถทางวิชาการของครูให้ปฏิบัติงานได้ประสิทธิภาพ (Yuenchiwit & Phuphayang, 2021) สอดคล้องกับ Miller (1965, p. 175) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ดูแลกำกับติดตามบุคลากรในสถานศึกษา ทุกคนอย่างใกล้ชิด และควรมีบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการแก่บุคลากร เพื่อให้งานวิชาการได้มาตรฐาน โดยเน้นการฝึกทักษะการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาชีพให้เหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ วิธีการ เนื้อหา เทคโนโลยีที่หลากหลายทันสมัยต่อการศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษา อายุ ความคิดเห็น และประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวของครูปฐมวัย เพราะปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูมีประสิทธิภาพลดลง และด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ก็มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน (Chankhao & Suwanmanee, 2017) สอดคล้องกับ Songpradit (2015, pp. 305-314) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ว่า ครูปฐมวัยที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เห็นได้ชัดว่าสภาพปัญหาข้างต้นที่กล่าวมาสะท้อนถึงปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพสถานศึกษาเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูปฐมวัย 3) ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) การติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ 5) ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 6) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 8) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 9) การประเมินผลพัฒนาการ 10) งบประมาณ 11) การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 12) ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หากแต่ละสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุปัญหาหรือปัจจัยที่ตรงกับสถานศึกษาจริงๆ ก็สามารถนำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงเพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพที่เป็นไปตามเป้าหมายร่วมกันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานทั้งระบบอย่างมีความพร้อมในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ Mueang-un (2020) ผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และผลการวิจัยต่างๆ พบว่า ด้านการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ประกอบด้วย 1) ด้านงานวิชาการ คือ ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การออกแบบจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินผลพัฒนาการ และพัฒนาการเด็ก 2) ด้านบุคลากร คือ ครูผู้สอน 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชน คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Rianthong (2014) แสดงให้เห็นถึงปัญหาการสื่อสารข้อมูลเชิงนโยบายของผู้บริหารที่ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถรับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างที่ควรจะเป็น รวมถึงขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับทราบ จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านบริหารทรัพยากร ด้านบริหารการเงิน รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ Singhapon (2014) กล่าวว่า ผู้บริหารและผู้ปกครองนำไปสู่การพัฒนาทั้งทางกายภาพและ

เป้าหมายทางพันธกิจ สามารถนำไปสู่การปรับปรุงทั้งกายภาพและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่เป็นทางบวกต่อตัวผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และชุมชน

นโยบายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานตามภารกิจหลักภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีนโยบายด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกช่วงวัย เพื่อเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บนแนวทางการพัฒนาแห่งอนาคต (Office of the Secretariat of the Education Council, 2017) มุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความปลอดภัย และมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้กับสังคม 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบ และ 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (Office of the National Economic and Social Development Council Office of the Prime Minister, 2022) เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบ 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา คือการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ค้นพบพรสวรรค์ ความสนใจ ความถนัดในตนเอง ด้วยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย เพื่อรับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีคุณภาพตามศักยภาพตามวัยและต่อเนื่องเป็นระบบ 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถ โดยบูรณาการร่วมงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 6) การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัลด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

จากนโยบายและจุดเน้นสำคัญต่างๆ สอดคล้องกับ Kongsanoh (2019) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาปฐมวัยสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักสูตรในระดับปฐมวัย 2) พัฒนาการ 3) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การประเมินผลพัฒนาการ เพื่อให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก และเด็กได้ปฏิบัติฝึกฝนจนเกิดทักษะพัฒนาเป็นสมรรถนะความสามารถ ดังนี้ 1) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity and Innovation) 2) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking and Problem Solving) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และ 4) การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) โดยครูปฐมวัยเป็นผู้วางแผนออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อฝึกฝนสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการสนับสนุนบริหารจัดการตามแนวทาง ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 2) การจัดระบบพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) พัฒนาระบบการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การสื่อสารกับครู บุคลากร และชุมชน 5) การประสานและอำนวยความสะดวกกับทุกฝ่าย 6) การจัดทาสตูดิโอ อุปกรณ์ และสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ และ 7) การสนับสนุนงบประมาณ สอดคล้องกับ Phithaksinsuk (2019, p. 83) กล่าวว่า หากผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งไม่ยึดมั่นในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติตามความต้องการของธุรกิจการศึกษา จะทำให้เกิดวิกฤตความคาดหวังต่อความเก่งของเด็กด้านเร่งเรียนเขียนอ่าน สะท้อนให้เห็นผลการบริหารวิชาการที่ไม่เป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย รวมถึงการบริหารบุคคลที่ยังไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล จึงทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงแก่การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับ Siriprichayakorn (2020) กล่าวว่า สภาพปัญหาและประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ปัญหาด้านบริหารวิชาการ ปัญหาด้านบริหารบุคลากร และปัญหาด้านบริหารสถานศึกษามีผลการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้ตามมาตรฐานคุณภาพ เนื่องจากครูผู้สอนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม และการออกแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการผ่านการเล่น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อให้เด็กเกิดทักษะจากการลงมือปฏิบัติ ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญด้านการรับนโยบายต่างๆ ที่จะนำมาสู่การวิเคราะห์สถานศึกษาของตนเอง เพื่อหาจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับนโยบายต่างๆ อีกทั้งเป็นผู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาครูให้เกิดประสิทธิภาพด้านทักษะทางวิชาการ

แนวทางการบริหารที่ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

การศึกษาระดับปฐมวัยสมัยใหม่ควรตอบโจทย์ความใฝ่รู้ด้วยการออกแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการคิด การลงมือปฏิบัติ การสื่อสาร การใช้สื่อเทคโนโลยี และค้นหาความใฝ่รู้ในตนเองของเด็กแต่ละคน ที่ถ่ายทอดกระบวนการทำงานเป็นทีม ให้อิสระในการเลือกการเรียนรู้ตามพื้นฐานความสนใจ ของเด็กแต่ละคน จะทำให้เด็กพัฒนาไปทีละก้าวตามความสามารถของตนเองอย่างมั่นคง (Nantakhian, 2020) สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสภาพปัญหา ปัจจัย ตลอดจนนโยบายและแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ลดลงเรื่อยๆ ไม่ตอบโจทย์สังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และองค์กรอื่นๆ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทราบถึงปัจจัยที่แท้จริงในการพัฒนาคุณภาพเด็กร่วมกันเพื่อสร้างระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพสัมพันธ์กับกระบวนการของสมอง สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เพื่อพัฒนาต้นทุนคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 (Palitphalaphonphim, 2023)

บทความนี้ได้ศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และข้อมูลแนวทางการบริหารสถานศึกษาตัวอย่างที่มีการบริหารเชิงคุณภาพเป็น Best Practice ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ประสบความสำเร็จจำนวน 17 โรงเรียน (Office of Education Region, 2019) ซึ่งวิเคราะห์ถอดรหัสแนวทางการบริหารจัดการที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และแนวคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมที่คำนึงถึงศักยภาพกระบวนการทำงานของสมองที่ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัยที่สอดคล้องกับคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 (Chotiphanat, 2022) ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา เพื่อประเมินสถานการณ์การศึกษาปฐมวัย โดยการสำรวจและการประเมินระดับความเหมาะสมของโครงสร้างและสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.1) การสำรวจการจัดการเศรษฐกิจและการเงิน 1.2) การประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานในสถานศึกษา 1.3) การประเมินประสิทธิภาพของครู 1.4) การสำรวจและการประเมินกระบวนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้และกิจกรรมทั้งหมด และ 1.5) การประเมินผลทั้งระยะสั้น ระยะยาว การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 2) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยนำผลการวิเคราะห์สภาพฯ ข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษาร่วมกับชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพหลักการแนวคิด รูปแบบ นวัตกรรมจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อวางแผนดำเนินการในทิศทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องตามปรัชญาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับคุณภาพของสถานศึกษา
- 3) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 3.1) องค์ประกอบของระบบการบริหาร ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ 3.2) ขั้นตอนการพัฒนาระบบการบริหาร ได้แก่ การศึกษาระบบ การศึกษาความต้องการระบบ ออกแบบระบบ นำระบบไปใช้และประเมินผล
- 4) การจัดระบบพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำผลจากการวิเคราะห์สภาพฯ วางแผนปรับปรุงกระบวนการร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตร ด้วยความเชื่อมั่นและมีความรู้ความเข้าใจ

หลักการแนวทางการศึกษาปฐมวัยที่หลากหลาย เพื่อนำมาพัฒนาเป็นต้นแบบและปรับใช้แนวคิดที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สภาพฯ เช่น ไฮสโคป (High Scope) การเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม (Whole Language) แนวการสอนแบบพหุปัญญา (Multiple Intelligence Activities) แนวการสอนแบบโครงการ (Project Approach) แนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori) แนวคิดวอลดอร์ฟ (Wonder Life Learning) แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia Approach) เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กให้ดียิ่งขึ้น 5) พัฒนาระบบการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างกระบวนการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์คุณภาพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามวัย โดยมียึดหลักการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 และกระบวนการทำงานของสมองที่ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรมได้เหมาะสมตามวัย ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 5.1) วางแผน 5.2) กำหนดจุดประสงค์ 5.3) ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และ 5.4) การประเมินผลพัฒนาการตามสภาพจริง 6) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน ชุมชน และสถานศึกษา โดยการนำ กระบวนการวิเคราะห์ตนเองมาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาปฐมวัย มีการประเมินผลการพัฒนาตนเองของครูปฐมวัยทุกคนอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารงานที่ยึดหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานทุกระดับ 7) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมและสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์รวม มีมาตรฐานปลอดภัย แข็งแรง สะอาด มีเพียงพอต่อความต้องการ และมีบรรยากาศที่อบอุ่น ร่มรื่น แสงสว่างเพียงพอ พื้นที่จัดสรรเพียงพอและขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก ได้แก่ ห้องสมุดและศูนย์สื่อ สนามเด็กเล่น ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือที่ถูกสุขลักษณะ และโรงอาหารโดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องครัวที่ได้มาตรฐาน 8) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการส่งเสริมการพัฒนาตนเองและครูอยู่เสมอ รวมทั้งสนับสนุนให้ศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น มีการสนับสนุนและการพัฒนาครูให้มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ โดยการสนับสนุนครูพัฒนาตนเอง เช่น ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การอบรม การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารเป็นผู้อำนวยการความสะดวกจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสนับสนุนงบประมาณในการทำงานของครู รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงานที่มีความสะดวกสบายและสร้างความมั่นใจในการทำงานของครู และ 9) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อความปลอดภัยด้านคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สุขภาวะและอนามัยต่างๆ ตลอดจนความปลอดภัยของบุคลากรในสถานศึกษา จึงมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุเพื่อความปลอดภัย พร้อมทั้งจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างชัดเจน และมีอาคารเรียนเฉพาะปฐมวัยที่เป็นเอกเทศ สอดคล้องกับ Chotiphanat (2022) กล่าวว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 6) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งผลการยืนยันแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย พบว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อคุณภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ Inngam and Chanawong (2019) กล่าวว่า การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ทฤษฎีระบบดำเนินการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูปฐมวัย สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง ความพร้อมของผู้เรียน นโยบายที่เกี่ยวข้อง 2) กระบวนการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะทำงาน การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือประเมินการพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร การจัด

ประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม การประเมินพัฒนาการ การนิเทศติดตามการประเมินผล 3) ผลผลิต ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา ความพึงพอใจ และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ รายงานผลระยะย่อย คือ ระบบการพัฒนาหลักสูตร ระบบการพัฒนาครู ระบบการจัดประสบการณ์ ระบบการจัดสภาพแวดล้อม ระบบการประเมินพัฒนาการ การประเมินการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารตามกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และเกิดความพึงพอใจโดยภาพรวมระดับดีมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้ทฤษฎีระบบในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนต้องวิเคราะห์สภาพปัญหา ปัจจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ผู้บริหารและครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และผลประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงขึ้นสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมไปถึงความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ต่อการใช้ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในภาพรวมสูงขึ้นเช่นกัน สอดคล้องตามแนวปฏิบัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย (Office of the Secretariat of the Education Council, 2017) ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และตัวบ่งชี้ที่ 1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์ มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาปฐมวัยดำเนินงาน และจัดบริการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามหลักการศึกษาปฐมวัย และคุณภาพเด็กปฐมวัยที่สำคัญสู่ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน ในศตวรรษที่ 21 (Office of the Secretariat of the Education Council, 2019)

บทสรุป (Conclusion)

การปฏิรูปการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการพัฒนาเพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับเด็กปฐมวัยให้รอดพ้นจากอันตรายที่จะเข้ามากระทบต่อการเรียนรู้ทักษะทางสมองเพื่อการจัดการชีวิตสู่ความสำเร็จ และพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา “ผู้บริหาร” เป็นบุคคลสำคัญในการบริหารงาน (Administration) และการจัดการ (Management) สถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพในยุคการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ต้องพิจารณาลักษณะของงานด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) พัฒนาตนเองให้มีทักษะ คุณลักษณะที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ผลผลิตตามสมรรถนะจำเป็น ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) 2) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 4) การตัดสินใจ (Decision Making) 5) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Resolution) 6) การเสนอแนวคิดใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็นที่ยอมรับ (Introducing Change) และ 7) การบริหารเวลา (Time Management) ประกอบกับการวิเคราะห์นโยบายจุดเน้นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริบทสถานศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะความสามารถจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การคิดสร้างสรรค์ (Creativity and Innovation) 2) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking and Problem Solving) 3) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และ 4) การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) บนหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมที่คำนึงถึงกระบวนการทำงานของสมองเพื่อช่วยให้เด็กสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และเกิดผลลัพธ์ทางพัฒนาการที่ได้มาตรฐานคุณภาพการเรียนรู้ตามวัย ทั้งนี้การศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารคุณภาพสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูปฐมวัย 3) ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) การติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ 5) ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 6) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 8) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 9) การประเมินผลพัฒนาการ 10) งบประมาณ 11) การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 12) ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน ดังนั้นจากปัจจัยดังกล่าวที่วิเคราะห์จากสภาพปัญหาปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึง 9 แนวทางการบริหารเพื่อยกระดับ

คุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 2) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 3) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 4) การจัดระบบพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) พัฒนาระบบการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 7) การจัดการสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 8) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา และ 9) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนั้นแนวทางปฏิบัติด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องมีเป้าหมายการดำเนินการตามแนวทางที่ชัดเจนเพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงกับวัยเริ่มต้นของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณค่ามีความหมายต่อชีวิตเด็กทั้งชีวิต

References

- Chankhao, J., & Suwanmanee, S. (2017). *Management of early childhood education by school administrators according to teacher's opinion under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office, Area 2* (Master thesis). Songkhla: Thaksin University.
- Chotiphanat, S. (2022). *Deciphering best practices in early childhood education management in the country Thai* (Doctoral dissertation). Bangkok: Silpakorn University.
- Chotiphanat, W. (2022). *Deciphering best practices in early childhood education management in Thailand* (Doctoral dissertation). Bangkok: Silpakorn University.
- Faithat, R., Pawabutra, C., & Supasorn, P. (2020). Conditions, problems and effectiveness of the learning experience management for promoting early childhood development in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Education. *Journal of Educational Administration and Leadership Sakon Nakhon Rajabhat University*, 8(30), 175-186.
- Inngam, S., & Chanawong, A. (2019). Development of a system for effective early childhood education in schools under Office of the Basic Education Commission. *Journal of Education*, 30(3), 160-173.
- Kongsanoh, S. (2019). *Early Childhood Education. The heart of Education. Electronic Academic Documents Academic Bureau, Secretariat of the House of Representatives*. Retrieved October 10, 2023, from <https://www.parliament.go.th/library>
- Martin, M. (2009). On the relationship of external quality assurance and equity: can the converge on national policy agendas. *Quality in Higher Education*, 15(3), 251-262.
- Miller, V. (1965). *Administration of American School*. New York: Mc Millan Publishing.
- Ministry of Education. (1999). *National Education Act B.E. 1999*. Bangkok: Kurusapa Ladprao Printing Press.
- Ministry of Education. (2018). *National Reform Steering Group. 20-year national strategy (2018 – 2037) and Creating unity and harmony*. Retrieved October 1, 2023, from <https://ops.moe.go.th/wp-content/.pdf>
- Morrison, G.S. (2000). *Fundamentals of Early Childhood Education* (2nd ed.). New Jersey: Merrill.
- Mueang-un, C. (2020). *Management of early childhood education with parental participation, Sop Ping Witthaya School Mae Taeng District, Chiang Mai Province* (Master thesis). Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University.

- Nantakhian, W. (2020). *Developing a model for organizing integrated learning experiences to promote executive thinking ability for early childhood children* (Doctoral dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Office for Educational Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2019b). *Hiring Regulations. Synthesize the Quality of Child Development Center Reports*. Bangkok: ONESQA.
- Office of Education Region. (2019). *Best practice for early childhood education management at the regional level: educational institutions or an agency that has excellence in management*. Retrieved from <http://www.reo9.obec.in.th/gis/57000001/files/PostNote/20191011161155bgqNNJz.pdf>
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *National Education Act 1999 and Amendments*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Annual Report 2015, Office of the Education Commission. Basic level*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Basic Education Commission. (2019). *Report on the development evaluation results of students who completed the course. Early childhood education, 2017, academic year 2020*. Bangkok: Thai Font Printing House.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Guidelines for conducting lessons learned activities (Best Practice) Management of early childhood education by administrators*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Council of State. (2020). *Early Childhood Development Act 2019*. Volume 136. Chapter 56 A. Retrieved October 1, 2023, from <http://www.ratchakitcha.go.th>
- Office of the National Economic and Social Development Council Office of the Prime Minister. (2022). *(Draft) Economic Development Plan and National Society*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017 - 2036*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). *National Early Childhood Development Center Standards*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). *Research report on approaches to Thai education development and preparation*. Bangkok: Office of the Secretariat of the Education Council.
- Palitphalaphonphim, P. (2023). *Raising children with stories*. Bangkok: Amarin Kids Amarin Corporations Printing.
- Phithaksinsuk, T. (2019). Early childhood crisis affects the nation's future. *Educational Management Agenda*, 1(1).
- Rianthong, S. (2014). *Participation of parents in the management of child development centers under the organization Subdistrict administration In the Mueang Kanchanaburi District Kanchanaburi Province* (Master thesis). Kanchanaburi: Kanchanaburi Rajabhat University.
- Rothwell, W. J., Stavros, J. M., Sullivan, R., & Sullivan, A. (2010). *Practicing organization development a guide for leading change* (3rd ed.). San Francisco, CA: Pfeiffer an Imprint of Wiley.

- Singhapon, S. (2014). *Academic leader and curriculum development*. Nakhon Ratchasima: Faculty of Education Rajabhat University Nakhon Ratchasima.
- Siriprichayakorn, W. (2020). Developing the Characteristics of Professional Early Childhood Teachers in the 21st Century According to the Principles of Teacher Competency. Retrieved from <http://nakhonnayok.dusit.ac.th/wp-content/uploads/32.59.pdf>
- Songpradit, U. (2015). Early childhood education management in child development centers of local administrative organizations, Nakhon Nayok Province. *Eastern Asia Academic Journal Social Sciences and Humanities Edition*, 5(2), 305-314.
- Suwannathen, W., & Lababang, W. (2016). Quality of early childhood education: causal factors. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(3), 151-164.
- Tubthana, S., Atiwitthayaporn, A., & Wehachart, R. (2013). Factors affecting the provision of education at the higher education level. early childhood education of schools under the Office of the Private Education Commission Phatthalung Province. *Hat Yai Academic Conference No. 4*. Phatthalung: Thaksin University.
- Yuenchiwit, S., & Phuphayang, P. (2021). *Problems of management of early childhood education in affiliated schools. Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office, Area 1* (Master thesis). Chaiyaphum: Chaiyaphum Rajabhat University.